

سان عاسىرلىق دەۋىستىقتى جالعاستىرىپ، شتت جاڭا بولاشاق اشتى

(بامى 1 – بەتتە)

جاز باسنداى تاماشا مەزكىلدە ورتا ازىياداعى 5 ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارى ۋادە بويىنشا كەلىپ جەتتى. قىزۋ مەرەپمەن سويلعەن بەل بارابان، قۇل- نىشتى يانڭى ٴبىيى مەملەكەت باسشىلارنا جۇڭگو حالقىنىڭ ىستىق ىقىلاستى دوستىن سەزىندىردى... قىاندا، سوناۋ تەڭىز جىبەگىندە، بولسا دا دوستڭ شالعاى جەر تۇينىدە، ٴتۇسىنىپ تابا الادى كوڭلىڭ- دى، كورشىڭدەي بەينە جاقىن برگەڭ بىرگە.

5 – ايدىڭ 18 – كۇنى كەشتە ٴتوراعا شي جىنپىڭ مەن خانىمى پىڭ لىيۋان داتاڭ فۇرۇڭ باقىاشى زيۇن ساراينىڭ سولتۇسىتىك الاڭىندا ورتا ازىياداعى 5 ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارى مەن ولاردىڭ خانىمدارىن قارىسى الدى. كەڭ اۋقىمدى، قىيال – عاجايىپ دۇنيەسىندەي تاڭ پاتشالىعىنىڭ ٴداستۇرلى قوناق قابىلداۋ ساتلى جۇڭخۇا مادەنيەت– نىڭ بارشانى قۇشاعىنا سيعىزان، كەڭ پەيىل دەدە قارقان رۇحاني بەت – بەينەسەن ايجىلدەى.

تەرەڭ تارىيى توركىن، ۇزقاتىن ۇلاسىان وركەنيەت مۇراڭەرلىڭى، ورتاق ۇلى ارمان جۇڭگو مەن ورتا ازىيا- داى 5 ەلدى تىعىز ىنتىماقتاستىرا ٴتۇستى.

سول كۇنى كەشتە وتكىزىلگەن قارىسى الۋ قو- ناعاسىندا ٴتوراعا شي جىنپىڭ ورتا ازىياداعى ٴار ەلدەن كەلگەن سىلى قوناقتارعا بىلاي دەدى: ”شانشى — مەنىڭ اۋلىم، وسى ارادا تالاي جىل قىزمەت ىستەپ، تۇرمىسى كەشىرگەن دەيم. مىنە بۇگىن خانىمەم ەكەۋمىز وسى ارادا جاقسى دوستارد- مىزدى كۇتىپ الدىق، ايرىقسا جاقىن سەزىندىم، قاتتى قۇانىشتامىن“ .

2022 – جىلى 1 – ايدا ”بۇلتىق“ باسشىلار ٴما- جىلىسى ارقىلى جۇڭگو مەن ورتا ازىياداعى 5 ەلدىڭ دىپلوماتىاللىق قارىم – قاتنىاس ورناتقاندىعىنىڭ 30 جىلدىىن قۇتتىقتادى؛ 2 – ايدا بەيجىڭ قىسقى وليهبيادا سپورت جاردىسنىڭ باستاۋ سالتىندا باس قوستى؛ 9 – ايدا ٴتوراعا شي جىنپىڭ جاڭا تىپتى ايدارشا ۇيرۇس ىندەتى تۇلعالانان كەيىن تۇڭغىشى رەت ورتا ازىيادا ساپاردا بولپ، 5 ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارىمەن جەكە – جەكە ديدار لاستى... وسى جولعى باسشىلار ٴماجىلىسى — بىلتىر جىل باسنان بەرى ٴتوراعا شي جىنپىڭنىڭ ورتا ازىياداعى 5 ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارىمەن 4 – رەت باس قوسۋى.

حالىقارالىق قوعام مىناعان جاپيياى نازار اۋدارۋ– دا: دۇنيە جۇزىندە 100 جىلدا بولماعان زور وزگە- رىس جەدەل قۇبىلعان كەزدە جۇڭگو مەن ورتا ازىيا قارىم- قاتنىاسنىڭ كورىڭى قىزا تۇسىكەنى قالايى ؟ 5 – ايدىڭ 19 – كۇنى ٴتوراعا شي جىنپىڭ قوناق يەسى تۇرعىسىنان باسشىلار ٴماجىلىسىندە ارقاۋ ٴسوز سويلەپ، باسشىلار ٴماجىلىسى وتكىزدل- گەن جەر — شي – اننىڭ تارىيىنان باستاپ ٴسوز قوزعاپ، جۇڭگو مەن ورتا ازىيا سەلبەستىگىن تەرەڭ- دەتۋدىڭ ماڭغۇدى رەال ٴمانى مەن تەرەڭ تارىيىي ٴمانىن بايەمداپ ٴتۇسىندىردى —

”شي – ان بۇرىن چاڭ – ان دەپ اتالاتىن، جۇڭخۇا وركەنيەتنىڭ جانە جۇڭخۇا ۇلتىنىڭ ماڭىز- دى وشاقتارنىڭ ٴبىرى، سونداي – اق بايبىرى جىبەك جولنىڭ شىعىستاعى باستالۋ ٴتۇيىنى. 2100 نەشە جىلدىڭ الدىندا جۇڭگونىڭ جان پاتشالىعىنىڭ ەلش- سى جاڭ چىيان چاڭ – اننان اتتانىپ، باتىس وڭىرگە ەلشلىككە بارىپ، جۇڭگونىڭ ورتا ازىيامەن دوستىق بارىس – كەلىسىنىڭ قاقياسىن اشقان. سان عاسىردان بەرى جۇڭگو ورتا ازىياداعى ٴار ۇلت حالقېيەن بىرگە جىبەك جولىنىڭ وركەندەۋىن جانە گۇلدەتۋىن ىلگەرىلەتپ، دۇنيە جۇزىندەگى وركەنيەتتەردىڭ ارالاسۋىنا، توعىسۇنا، باي مازمۇندى بولۇىنا تارىيىي سىياتتى ۇلەس قوستى “ .

تارىيىتلىڭ قۇلاشىن كەڭ جايعان سالىقار كوشىد- دە ٴار ۇرپاقتىڭ ٴوز بورىشى بار، ٴار ۇرپاقتىڭ ارقا- لايىتىن جاۋاپكەرشىلىڭى بار. ”جۇڭگو مەن ورتا ازىيا- نىڭ سەلبەستىگىن تەرەڭدەتۋ — ٴبىز وسى ۇرپاق باسشىلاردىڭ بولاشاقتى كوزدەي وتىرىپ جاساعان سىتراتەگىيالىق تاڭداۋى، ول دۇنيە ٴجۇزىنىڭ ۇلكەن اۋقىمىنا سايكەسەدى، حالقىتىڭ تىلگەنىكە ۇيلەسەدى“ . يۇانگۇڭمۇمىندە وتكىزىلگەن قارىسى الۋ قوناعاسىندا ٴتوراعا شي جىنپىڭ وسىنى ٴبىلىدىردى.

سان عاسىرلىق جوسپاردىڭ ۇلكەن تارىيىندا ەكى ۋاقىت كەزەڭى بار، بۇعان وزگەشە ٴمان

جۇكتەلگەن —

ٴبىرى 31 جىل. ٴتوراعا شي جىنپىڭ بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: ”جۇڭگو ورتا ازىيا ەلدەرىمەن دىپلوماتىاللىق قارىم – قاتنىاس ورناتقاننان بەرى عالامات بارىستى باسىپ ٴوتىپ، دۇنيە ٴجۇزىن جالت قاراتقان تابىستارعا قول جەتكىزدى. مەيلى حا- لىقارالىق اۋقىم قالايى وزگەرسىن، ٴبىز باستان – اياق ٴوزارا قۇرمەت ەتىپ، تاتۇ كورشى، دوس بولپ، تار جول تابىعاق كەشۋدەن بىرگە ٴوتىپ، ٴوزارا تىپەدىلىك جەتكىزىپ، تەڭ يىڭلىككە كەنەلىپ، مەمە- لەكەتتەر قارىم – قاتنىاسىندا تاتۇ كورشى، دوس بولۇدان سىتراتەگىيالىق سەرىك بولۇعا، ودان تاعدىر- لاس ورتاق تۇلعا بولۇعا دەيىنگى تارىيىي سەكىرۋ- دى جۇزەگە اسىردىق “ .

ٴبىرى 10 جىل. ٴتوراعا شي جىنپىڭ مىنانى ٴبىلىدىردى: ”2013 – جىلى مەن جۇڭگونىڭ مەملە- كەت ٴتوراعاسى بولعاننان كەيىن تۇڭغىشى رەت ورتا ازىيادا ساپاردا بولپ، ’جىبەك جولى ەكونومىيالىق بەلدەۋىن‘ بىرگە قۇرۇ باستاماسىن العا قويدىم. 10 جىلدان بەرى جۇڭگو ورتا ازىيا ەلدەرىمەن قول ۇستاسا جىبەك جولىنىڭ جاپييا گۇلدەتۋىن ىلگەرد- لەتپ، بولاشاقتى بەتكە العان تەرەڭ سەلبەستىكتى قۇلىشنا تۇلعالاپ، ەكى جاقىتى قارىم – قاتنىاستى شت جاڭا داۋىرگە باستادى“ .

تارىيىتلىڭ مۇنارىن كەسىپ وتتىك، دوستىق ۇرپاقتان – ۇرپاققا ۇزىلمەي جالعاسۇدا.

تىانىشان تاۋىن ەندەي وتكىسەن جۇڭگو – قىرعىزستان – وزبەكىستان تاس جولى، پامىر ٴۇستىر- تىن باعىندىرعان جۇڭگو – تاجىكىستان تاس جولى، ۇشى – قىرىسىز قۇمدى ٴشولىدى كەسىپ وتكىسەن جۇڭگو – قازاقىستان شىكى مۇناي قۇبىرى، جۇڭگو – ورتا ازىيا تابييعى گاز قۇبىرى، مىنە بۇلار زامانىمىزدا- عى ’جىبەك جولى‘ ؛ كۇندى – تۇنگە جالعاپ قاتايد- تىن جۇڭگو – ەۋروپا كەزەكشى پويەزى، دامىلىسىز قاتناپ جاتقان جۇك اۋتوكولىكتەرى، اۋدەدە ارلى – بەرلى ۇشقان كەزەكشى ۇشاقتار، مىنە بۇلار زامانى- مىزدىڭ ”كەرۋەنى“ ؛ ساۋدا ورايىن قاراستىرعان كا- سىپورىنىشىلار، جاڭا تىپتى ايدارشا ۇيرۇس ىندەتىنە قارىسى اتتانعان ەمدەۋ قىزمەتكەرلەرى، دوستىق ۇنىسە جارشى بولعان مادەنيەت قىزمەتكەرلەرى، شە- تەلدەرگە ٴبىلىم قۇعان وقۇشىلار، مىنە بۇلار زامانى- مىزداى دوستىق ەلشلىەرى...

ٴتوراعا شي جىنپىڭ ايتقانداي: ”جۇڭگونىڭ ورتا ازىياداعى ەلدەرمەن قارىم – قاتنىاسىنىڭ تەرەڭ تارىيىي توركىنى، كەڭ كولەمدى رەال قا- جەتى، بەرىك حالىق تىلەگى نەگىزى بار، جاڭا داۋىردە جالىندى تىرشلىك تىنىسى مەن تاسقىندا- عان ومىرشەڭدىك كۇشىن قاۋلاتتى“ .

قۇرۇش — ٴوزارا قارايلاساتىن، بىرگە دامىيىىن، جالىپ بەتتىك حاۋىپسىز، ۇرپاقتار بويى دوس بولاتىن جۇڭگو – ورتا ازىيا تاعدىرلاس ورتاق تۇلعالىىن قول ۇستاسا قۇرايىق“

5 – ايدىڭ 17 – كۇنى تۇستەن كەيىن قازاقىستان زۇڭتۇڭى توقايەۋپەين كەڭەس وتكىزدى؛ 5 – ايدىڭ 18 – كۇنى تۇستەن بۇرىن قىرعىزستان زۇڭتۇڭى جابياروۋپەين، تاجىكىستان زۇڭتۇڭى راجمونمەن جەكە – جەكە كەڭەس وتكىزدى؛ 5 – ايدىڭ 18 – كۇنى تۇستەن كەيىن تۇركمەنىستان زۇڭتۇڭى بەردىبۇحامەدوۋپەين كەزدەستى، وزبەكىستان زۇڭتۇڭى مىرزىيويەۋپەين كەڭەس وتكىزدى... ٴار رەتكى كەڭەستەن، كەزدەسۋدەن كەيىن تۇگەلدەي ەكى جاقىتى سەلبەستىك حۇججاننا قول قويۇ سالتى وتكىزىلدى. بىرلەسكەن مالىدەمەلەر، سەلبەس- تىك كەلىسىمدەرى... ٴتوراعا شي جىنپىڭنىڭ باسشىلار ٴماجىلىسى رەسىمى وتكىزىلۇ قارساڭىنداى ەكى جاقىتى مەملەكەت باسشىلارى دىپلوماتىاسىنىڭ جەتىستىگى قوماقتى، جارقىن تۇيىندەرى ايشىقتى بولدى.

”تاعدىرلاس ورتاق تۇلعا“ ۇستانىمى باستان – اياق ٴسىڭىرىلدى.

بۇگىنگى ناڭدا جۇڭگو ورتا ازىياداعى 5 ەلمەن جان – جاقىتى سىتراتەگىيالىق سەرىكەستىك قارىم – قا- تىناسىن جاپييا قامتۇدى جۇزەگە اسىرىپ قانا قويماي، ادامزاتتىڭ تاعدىرلاس ورتاق تۇلعالىى ۇس- تانىمەن ەكى جاقىتى دەڭگەيدە اماليياتا ايگىلەۋدىڭ جاپيياي قامتۇىن دا جۇزەگە اسىردى. ەكى جاپيياي

قامتۇ جۇڭگونىڭ ورتا ازىياداعى ٴار ەلمەن قارىم- قاتنىاسىنىڭ قويۇلىق دارەجەسىن ايجىلدەى.

قازاقىستان، قىرعىزستان، تاجىكىستان، وزبەكىستان 4 ەلدىڭ زۇڭتۇڭىدارى باسشىلار ماجىلىسىنە قاتتە- ناسۋمەن ۇشتاستىرىپ، جۇڭگودا مەملەكەتتىك سا- پاردا بولدى؛ تۇركمەنىستاننىڭ زۇڭتۇڭى بيىل 1 – ايدا جۇڭگو مەن تۇركمەنىستاننىڭ دىپلوماتىاللىق قارىم- قاتنىاس ورناتقاندىىن ەسكە الۇ كۇنى بايلا- نىسىمەن جۇڭگودا مەملەكەتتىك ساپاردا بولعاننان كەيىن جۇڭگوعا تاىى ٴبىر رەت كەلدى... شي – اندا ٴتوراعا شي جىنپىڭنىڭ 5 ەلدىڭ مەملەكەت باسشىس- مەن بارىس – كەلىس جاساۋ اڭگەمەسىندە تاىى دا تىڭ تاراۋ جازىلدى.

بۇل ۇمىتىلھاس تۇعان كۇن باس قوسۋى — ”بۇگىن ٴمىسىزدىڭ 70 جاسقا كەلگەن تۇعان كۇنىڭىز، تۇعان كۇنىڭىزدى تاىى ٴبىر رەت قۇتتىق– تايىمىن. وسى ەرەكشە كۇندە ٴمىسىزدىڭ جۇڭگوعا كەلىپ مەملەكەتتىك ساپاردا بولۇڭىز ەكى ەل قارىم – قاتنىاسىنىڭ جوعارى دەڭگەيىن ايجىلدەى ٴارى ٴمىسىزدىڭ جۇڭگومەن اسا قويۇ بايلىنىسىڭىزدى تاىى ٴبىر رەت دالەلدەدى“ .

5 – ايدىڭ 17 – كۇنى تۇستەن كەيىن شانشى قوناقجايىندا قوناقتار مەن قوناق يەلەرى جايعاستى. ٴتوراعا شي جىنپىڭ توقايەۋ زۇڭتۇڭعا قاراپ كۇلىم- سىرەي سويلەدى. ”راقىمەت“ . توقايەۋ قۇانىشتى تۇردە حانزۇشا جاۋاپ قاتتى.

كەڭەس وتكىزۇ، قول قويۇ سالتى... مەملە- كەتتىك ساپاردىڭ رەسىمى قيىمىلدارى اياقتاعاننان كەيىن، ٴتوراعا شي جىنپىڭ توقايەۋ زۇڭتۇڭمەن كەشكى استا بىرگە بولدى.

جاستىق داۋىرىندە جۇڭگودا ٴبىلىم اسىرعان جانە تالاي جىل قىزمەت ىستەگەن، ۋەلوسپەيدەك ٴمىسىنپ، بەيجىڭنىڭ شولاق كوشەلەرىن ارالاۋدى ۇاناتتىن توقايەۋ جەرگىلىكتى اۋەزگە باي شانبەي قىياسسان ٴلاززات الدى، سونداي – اق جۇڭگونىڭ سالت – ساناسى بويىنشا شانبەي ەرەكشەلىگىنە يە كەسىپ كوجەدەن ٴدام تاتتى.

بۇل ٴبىر – ٴبىرىنىڭ ەل باسقارۋىن باتىل قول- داۋىى —

”سىز مىندەتكە وتىرعاننان بەرى مەملەكەتتى كوركەيتىۋ جولىندا قۇلىشىنىپ، ەكونومىكانى دامىتىپ، حالىق تۇرمىسىن جاقسارتىپ، ٴار توپىناعى ساياسي كۇششەردىڭ راقايلاسۋىن ىلگەرىلەتىپ، قالىڭ قىرعىزستان حالقىنىڭ قۇانتاۋىنا جانە قولداۋىنا يە بولىدىڭىز. ٴمىسىزدىڭ باسشىلىعىڭىزدا قىرعىزستاننىڭ ٴتۇرلى سىستەردە، ٴسوز جوق، ۇزدىكىسىز تىڭ تابىسقا قول جەتكىزەتىندىگىنە سەنەمىن“، – دەدى ٴتوراعا شي جىنپىڭ 5 – ايدىڭ 18 – كۇنى تۇستەن بۇرىن زۇڭتۇڭ جابياروۋپەين كەڭەس وتكىزگەندە.

”قازىر قىرعىزستان – جۇڭگو قارىم – قاتنىاسى تارىيىحتاعى ەڭ جاقسى دەڭگەيدە تۇر، قىرعىزستان جاق تايۋان، شىنجياڭعا ساياتىن، شياڭگاڭعا ساياتىن، ت. ب وزەكتى مۇددە ماسەلەسىندە جۇڭگو جاقىتى قولداۋ تۇرعىسىنان مىزەميايدى، جۇڭگو جاق العا قويىعان ەلمەدىك حاۋىپسىزدىك باستاماسىن، ەلمەدىك داەۋ تۇردە ٴوزارا قولداۋ كورسەتىپ، ىلدەسۋدى، سى- تەستىكتى جىيىلەتپ، ەكى ەلدىڭ جانە ٴوڭىردىڭ حا- ۋپىسىزدىگى مەن داەۋىىن بىرگە ىلگەرىلەتۋدى قالمايدى“، – دەپ جاۋاپ قاتتى جابياروۋ زۇڭتۇڭ. بۇل كونه دوستار اراسىنداى شىنايى سىر شەرتسىۇ —

”مەنىڭ كونه دوستم راجمون زۇڭتۇڭمەن شي – اندا جولىققانما قاتتى قۇانىشتامىن. جۇڭگو – ورتا ازىيا باسشىلار ماجىلىسىنە قاتىناسۇ ٴزى مەملە- كەتتىك ساپاردا بولۇ ۇشىن جۇڭگوعا كەلگەن ٴوزد- ىڭىزدى ىستىق قىقلاسىپەن قارىسى الامىن“ .

5 – ايدىڭ 18 – كۇنى تۇستەن بۇرىن ٴتوراعا شي جىنپىڭنىڭ راجمون زۇڭتۇڭمەن كەڭەس وتكىزۇ باستاماسى ايرىقسا ىقىلاستى بولدى. 2014 – جىلى 9 – ايدا ٴتوراعا شي جىنپىڭ تاجىكىستاندا ساپاردا بولعان كەزدە راجمون زۇڭتۇڭ وتباسىنداى 3 ۇرپاق ادام- مەن بىرگە ٴتوراعا شي جىنپىڭ مەن خانىمنىڭ الدد- نان شىعىپ، ۇيىندە قوناعاسى بەرگەن ەدى. ول قايتا – قايتا ٴتوراعا شي جىنپىڭنىڭ قولىن ىرىقتىلىق– پەن ۇستاپ: ”جاقسى باۋىرلار قول ۇستاسا العا

ىلگەرىلەۋى كەرەك“، – دەدى.

”تاجىكىستان – جۇڭگو قارىم – قاتنىاسى جوعا- رى دەڭگەيلى ٴوزارا سەنۇ، ٴوزارا قۇرمەت ەتۇ، ٴوزارا قولداۋ كورسەتۇ نەگىزىندە ورناعان. بيىل تا- جىكىستان مەن جۇڭگونىڭ سىتراتەگىيالىق سەرىكتەس– تىك قارىم – قاتنىاس ورناتقاندىعىنىڭ 10 جىلدىعى، ەكى ەل قارىم – قاتنىاسى مەملەكەتتەر ارا تاتۇ كور- شلىك، دوستىقتىڭ، شىنايى سەلبەستىكتىڭ ۇلگىسىنە اينالدى“، – دەدى راجمون زۇڭتۇڭ وسى رەت ٴتوراعا شي جىنپىڭمەن جولىققاندا.

بەردىبۇحامەدوۋ زۇڭتۇڭ ٴتوراعا شي جىنپىڭنىڭ ۇزدىكىسىز مەملەكەت ٴتوراعامى بول- ەاندىمەن شىن جۇرەكتەن قىزۇ قۇتتىقتادى، ٴتوراعا شي جىنپىڭنىڭ قاسىيەتتى قىزمەت ورنىندا تىڭ دا ۇلى تابىستارعا قول جەتكىزىپ، جۇڭگو حالقىن باقتقا كە- نەلتۇىنە تىلەكتەستىك ٴبىلىدىردى؛

”سىز ۇلى جۇڭگونىڭ جول باستاۋشىسىسىز، ٴزى ٴوڭىردىڭ جانە دۇنيە ٴجۇزىنىڭ حاۋىپسىزدد- گىسى، گۇلدەتۋىن قورعاۋشىسىز“. مىرزىيويەۋ زۇڭتۇڭ ٴتوراعا شي جىنپىڭنىڭ بىلتىر 9 – ايدا سامار- قاندا ساپاردا بولعان كەزدەگى جاعدايدى كوغىلدى تۇردە ەسكە ىلىپ، جۇڭگو جاقىتىڭ كەدەيلىكتى ازايىتۇداعى تابىستى تاجىرىيەسىنەن ۇيرەنۋدى، ۇلگى اۋدى تاىى ٴبىر رەت اۋىزعا الدى ...

”ورتا ازىيا ەلدەرى جۇڭگونىڭ باتىستا يانڭىاۋان قامالىنان شىققانداى ەڭ ادال كونه كوز دوستى“، –

دەدى مىرزىيويەۋ زۇڭتۇڭ شىن ىقىلاسىپەن.

تۇسى تۇسىم جاقسى بولسىن دەيدى، كورشى كورشىم جاقسى بولسىن دەيدى. شىن پەيىلدى دوستىق ۇزاققا جالعاسادى.

100 جىلدىق وزگەرىس جاعدايى جەدەل قۇبد- لىپ، دۇنيە ٴجۇزى جاڭا اۋمالى – توكپەلى وزگە- رىس مەزگىلىنە ٴوتتى. ورتا ازىيا ازىيا – ەۋروپا قۇر- لىعىنىڭ ورتالعى، شىعىس پەن باتىستى تۇتاستىرا- تىن، وڭتۇستىك پەن سولتۇستىكتى ەندەي وتەتىن توعىز جولىدىڭ تورايى رەتىندە، ٴوڭىردىڭ جانە دۇنيە ٴجۇزىنىڭ بەيىيشىلىڭى، ورنىقتىلعى جونىنەن جەلدەن بەرى ماڭغۇدى سىتراتەگىيالىق مانگە يە. بۇگىنگى دۇنيە ٴجۇزى قانداي ورتا ازىياعا مۇقتاج؟ باسشىلار ماجىلىسىندە ٴتوراعا شي جىنپىڭ ٴتورت دارىپتەمەنى العا قويدى:

— دۇنيە ٴجۇزى ورنىقتى ورتا ازىياعا مۇقتاج.

— دۇنيە ٴجۇزى گۇلدەنىپ – كوركەيگەن ورتا ازىياعا مۇقتاج.

— دۇنيە ٴجۇزى جارسىمدى ورتا ازىياعا مۇقتاج.

—دۇنيە ٴجۇزى ٴوزارا تۇتاسقان ورتا ازىيا- عا مۇقتاج.

”بۇاۋىرلاس دوستىق سۇيىسپەنشىلىك بارلىق بايلىقتى باسىپ تۇسەدى“. ۇلتىق قاقىتعىس، ٴدنىي داۋ – داماي، مادەنيەت ارازىدعى ورتا ازىيانىڭ نە- گىزگى اۋەنى ەمەس، نىنتىماقتىلىق، سىيسىمدىلىق، جاراسىمدىلىق — ورتا ازىيا حالقىنىڭ تالپىنىسى. ٴار- قانداي ادامنىڭ ورتا ازىيادا ارازىدقى، قاراما – قارس- لىق تۇدىراتىن ۇقىعى جوق، ارالقانن ساياسي جەكە مۇددە كوزدەۋىنە تىپتەن بولمايدى“، – دەدى ٴتو- راعا شي جىنپىڭ كۇشتى لەبىزبەن.

قارىسى الۇ قوناعامى زالىن ورنالاستىرۇدا مىنا- داي جاي – جاپسار ورتا ازىياداعى ٴار ەلدىڭ مەملە- كەت باسشىلارنا تەرەڭ اسەر قالدردى —

قازاقستانداى استاننا بايتەرەك كورىنىس ناما- شالاۋ مۇناراسى، قىرعىزستانداى بشكەك مەملەكەت– تىك تارىيىي مۇراجايى، تاجىكىستانداى دۇشانبە مەم– لەكەت گەربى ەسكەرتكىش دىڭگەگى، تۇركمەنىستان- داى اشحباب ٴزاولىم دوڭعالاعى، وزبەكىستانداى سامارقان رەگيستان الاڭى، جۇڭگوداعى كانسۇدىڭ يۇيىمىنڭۋانى، شي – اننىڭ دايبان مۇناراسى جانە دابىل سارايبى...

6 ەلدىڭ جەر بەلگىسى قۇردىلىستارىنىڭ كىشىرەيتىلگەن كورنىستەرى بايبىرى مەن بۇگىن- گىنىى توعىشتىرعان جىبەك جولىنىدا تۇتاسىپ، جۇڭگو جاقىتىڭ ٴار ەلدىڭ وركەنيەتىنەن شىن پە- يىلمەن ٴلاززات الاتىندىىنەن جانە تەپە – نەڭدىككە قۇرمەت ەتەتىندىگىن جەتكىزدى، تاعدىرلاس بولپ، بولاشاقتى بىرگە جاراتۇ تاماشا جوباسىن

ايجىلدەى.

”دۇنيە ٴجۇزىنىڭ دارقاندىعى جاراسىمدىلىعىن- دا، ادامزاتتىڭ كوركەمدىگى قۇت – ىرىستان بىرگە يىگىلىكتەنۇتىندە. ٴوزى جاراتقان كوركەمدىكتەن ٴلاززات الا ٴبىلىپ، باسقالاتر جاراتقان كوركەمدىك- تەن ٴلاززات الا ٴبىلىپ، ٴوز كوركەمدىگى مەن باس- قالاردىڭ كوركەمدىگىن توعىستىرعاندا عانا، ەلمنىڭ ۇلى بىرلىگىن ساقتاۋعا بولادى“ .

5 – ايدىڭ 18 – كۇنى كەشتە 6 ەلدىڭ مەملە-

كەت باسشىلارى بىرگە تاماشالاعان جۇڭگو مەن ورتا ازىيا حالقتارىنىڭ مادەنيەت – كوركەمونەر جىلى جانە جۇڭگو – ورتا ازىيا جاستار كوركەمونەر فەستىۋالىنىڭ باستالۇ سالتىنىنداى كونسەرتتە 6 ەلدىڭ انشىلەرى بىرگە ٴان شىرقادى.

ٴوزارا قارايلاسۇعا تاباندى بولۇ، بىرگە دامۇعا تاباندى بولۇ، جالىپ بەتتىك حاۋىپسىزدىككە تاباند- ىدى بولۇ، ۇرپاقتار بويى دوس بولۇعا تاباندى بولۇ؛ ٴوزارا قارايلاساتىن، نىنتىماقتى، ٴوزارا سەنەتىن ورتاق تۇلعالى، سەلبەسىپ تەڭ يىڭلىككە كەنەلە- تىن، ٴبىرىن – ٴبىرى تابىسقا جەتكىزەتىن ورتاق تۇل- عانى، قاقىتعىستان اۋلاق، ماڭگى بەيبىت بولاتىن ورتاق تۇلعالى، ٴوزارا ٴتۇسىنىسىپ، ٴوزارا بىلىسە- تىن، جۇرەكتەس، نيەتتەس بولاتىن ورتاق تۇلعالى قول ۇستاسا قۇرۇ كەرەك...

ٴتوراعا شي جىنپىڭنىڭ باسشىلار ماجىلىسىندەگى ماڭغۇدى باستاماسى جۇڭگو مەن ورتا ازىياداعى ٴار ەل حالقىنىڭ ورتاق تىلەگىن ايجىلدەى، ”سەنەمدد- لىكتى دارىپتەپ، بەرەكە ورناتۇ، جاقىسنا مەيىرىم- دى، كورشىبەن تاتۇ بولۇ“ سىندى جۇڭگو جاۋاپ- كەرشىلىگىن كورسەتتى.

جەنەكشىلىك ەتۇ — بىرگە دامۇدى، بىرگە بايۇدى، بىرگە گۇلدەنۇدى بەلسەنە ىلگەرىلەتىپ، 6 ەلدىڭ اناعۇرلىم كوركەم بولاشاعىن بىرگە قارىسى الايىق“

3100 نەشە جىلدىق قالا قۇرۇ تارىيىي، 1100 نەشە جىلدىق استانا قۇرۇ تارىيى بار شي – ان جەل- دەن بەرى شىعىس پەن باتىستى توعىستىرعان، جەلگى مەن قازىرگىنى شوعرلاندىرعان جەر .بۇ- گىنگى تاڭىداى شي – ان مادەنيەت مايەگى ۇزاق تارىيىي قالا بولۇمەن بىرگە، گۇلدەنىپ – كوركەيد- گەن بولاشاق قالا.

5 – ايدىڭ 19 – كۇنى باسشىلار ٴماجىلىسى اياق- تاعاننان كەيىن، باسشىلار ماجىلىسىندە تىلشلىك سىد- تەگەن جۇڭگولق، شەتەلدىك تىلشلىەردىڭ بىرگە كۇا بولۇىندا، ٴتوراعا شي جىنپىڭ ورتا ازىياداعى 5 ەلدىڭ مەملەكەت باسشىلارىمەن بىرگە «جۇڭگو – ورتا ازىيا باسشىلار ٴماجىلىسىنىڭ شي – ان جارناما- سىنا» قول قويدى. بۇكىل زالداىعلار ۇزاق ۋاقىت دۇ قول شاپالاق سوقتى.

”ٴارقايسى جاق وسى رەتكى باسشىلار ٴماجب- لىسىن وتكىزۇدى وراي ەتىپ، جۇڭگو – ورتا ازىيا مەملەكەت باسشىلارىنىڭ ديدارلاسۇ مەحازىمىنىڭ رەسىمى قۇرىلعاندىىن جاربايادى“ ؛

”ٴارقايسى جاق ٴبىر – ٴبىرىنىڭ وزەكتى مۇد- دەسىنە ساياتىن ماسەلەلەردە